

Oikeustapauskokoelma

Yhdistetyt asiat C-181/21 ja C-269/21

G.
vastaan
M.S.

sekä

BC
ja
DC
vastaan
X

(Sąd Okręgowy w Katowicachin ja Sąd Okręgowy w Krakowien esittämät
ennakkoratkaisupyynnöt)

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 9.1.2024

Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 267 artikla – Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mahdollisuus ottaa huomioon unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisutuomio – Se, onko pyydetty tulkinta tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi antaa ratkaisunsa – Tuomareiden riippumattomuus – Tuomareiden nimittämiseen yleisiin tuomioistuimiin liittyvät olosuhteet – Mahdollisuus kyseenalaistaa määräys, jolla turvaamistoimia koskeva hakemus on ratkaistu lopullisesti – Mahdollisuus syrjäyttää tuomari ratkaisukokoonpanosta – Ennakkoratkaisupyyntöjen tutkimatta jättäminen

Ennakkoratkaisukysymykset – Tutkittavaksi ottaminen – Rajat – Kysymykset, joilla ei ilmiselvästi ole merkitystä, ja hypoteettiset kysymykset, joihin ei voida antaa hyödyllistä vastausta – Kysymykset, jotka koskevat sitä, onko kokoonpano, johon kuuluu erityisolosuhteissa nimitetty tuomari, noudattanut etukäteen laillisesti perustettuun riippumattomaan ja puolueettomaan tuomioistuimeen erottamattomasti liittyviä vaatimuksia – Kansallisilla tuomioistuimilla ei ole toimivaltaa arvioida kyseisen ratkaisukokoonpanon laillisuutta tai kyseenalaistaa sen antama lopullinen ratkaisu – Tutkimatta jättäminen

(SEUT 267 artikla)

(ks. 68–78 kohta)

Tiivistelmä

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto katsoo, että kahden puolalaisen tuomarin esittämät ennakkoratkaisupyynnöt, joissa tiedustellaan, onko ratkaisukokoonpano pääasioissa unionin oikeudessa tarkoitettujen riippumattomaan ja puolueettomaan tuomioistuimeen erottamattomasti liittyvien vaatimusten mukainen, on jätettävä tutkimatta.

Ensimmäisessä asiassa (C-181/21) Sąd Okręgowy w Katowicachin (Katowicen alueellinen tuomioistuin, Puola) kolmen tuomarin ratkaisukokoonpano nimettiin tutkimaan valitusta määräyksestä, jolla hylättiin erään kuluttajan maksamismääräyksen osalta esittämä vaatimus. Tästä asiasta vastaava esittelevä tuomari epäili, onko kyseinen kokoonpano ”tuomioistuin”, kun otetaan huomioon olosuhteet, joissa tuomari A.Z, joka myös kuuluu mainittuun kokoonpanoon, on nimitetty Katowicen alueelliseen tuomioistuimeen. Kyseisen tuomarin huolenaiheet koskivat etenkin tällaiseen nimitysmenettelyyn osallistuvan Krajowa Rada Sądownicтва (kansallinen tuomarineuvosto, Puola; jäljempänä KRS¹) asemaa ja toimintatapaa.

Asiassa C-269/21 Sąd Okręgowy w Krakowie (Krakovan alueellinen tuomioistuin, Puola) tutki kolmen tuomarin kokoonpanossa erään pankin tekemää valitusta määräyksestä, jolla tämän saman tuomioistuimen yhden tuomarin kokoonpano oli hyväksynyt eräiden kuluttajien tekemän turvaamistoimia koskevan hakemuksen. Tämä kolmen tuomarin ratkaisukokoonpano muutti valituksenalaista määräystä, hylkäsi kyseisen hakemuksen kokonaisuudessaan ja palautti asian yhden tuomarin kokoonpanoon. Yhden tuomarin kokoonpano on epävarma pankin valituksen ratkaiseen ratkaisukokoonpanon yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa ja näin ollen tämän antaman ratkaisun pätevydestä. Kolmen tuomarin ratkaisukokoonpanoon kuului näet tuomari A.T., joka on nimitetty Krakovan alueelliseen tuomioistuimeen vuonna 2021 sellaisen menettelyn johdosta, johon KRS on osallistunut.

Tässä yhteydessä esittelevä tuomari ensimmäisessä asiassa ja yhden tuomarin kokoonpano jälkimmäisessä asiassa päättivät esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä lähinnä sen selvittämiseksi, täyttävätkö ratkaisukokoonpanot, joihin tuomarit A.Z. ja A.T. kuuluvat, unionin oikeudessa tarkoitettujen etukäteen laillisesti perustettuun riippumattomaan ja puolueettomaan tuomioistuimeen erottamattomasti liittyvät vaatimukset, kun otetaan huomioon näiden tuomareiden nimittämistä koskevat erityisolosuhteet, ja edellyttääkö unionin oikeus² sulkemaan tällaiset tuomarit viran puolesta pois kyseessä olevien asioiden tutkinnasta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin huomauttaa aluksi, että sekä SEUT 267 artiklan sanamuodon että rakenteen perusteella ennakkoratkaisumenettely edellyttää muun muassa, että kansallisessa tuomioistuimessa todella on vireillä oikeusriita, jossa tämän on annettava ratkaisu, jossa otetaan huomioon ennakkoratkaisuasiassa annettu tuomio.³

¹ Vuotta 2018 myöhemmässä kokoonpanossaan.

² Ks. SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohta, luettuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa.

³ Tuomio 22.3.2022, Prokurator Generalny (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaosto – Nimitys), C-508/19, EU:C:2022:201, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Unionin tuomioistuin toteaa tämän jälkeen, että vaikka jokaisella tuomioistuimella on velvollisuus tarkastaa, onko se kokoonpanonsa puolesta etenkin SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu etukäteen laillisesti perustettu riippumaton ja puolueeton tuomioistuin, jos tältä osin on vakavia epäilyjä, SEUT 267 artiklassa tarkoitettu tarve saada unionin tuomioistuimelta pyydetty ennakkoratkaisu tulkinnasta edellyttää kuitenkin, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomari voi yksinään tehdä johtopäätökset tästä tulkinnasta arvioimalla sen valossa jonkun toisen samaan ratkaisukokoonpanoon kuuluvan tuomarin nimittämisen laillisuutta ja tarvittaessa jäävämmällä tämän.

Näin ei ole ennakkoratkaisua asiassa C-181/21 pyytäneen tuomarin osalta, koska ennakkoratkaisupyynnöstä ja unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ei ilmene, että kyseinen tuomari voisi kansallisen oikeuden sääntöjen nojalla toimia näin yksinään. Asiassa C-181/21 pyydetty unionin oikeuden määräysten tulkinta ei siis ole objektiivisesti tarpeen sellaista ratkaisua varten, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomari voisi yksin antaa pääasiassa.

Asian C-269/21 osalta unionin tuomioistuin huomauttaa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa itse, että kolmen tuomarin ratkaisukokoonpanon antamaan määräykseen, jolla on muutettu sen omaa ratkaisua ja hylätty asianomaisten kuluttajien tekemä turvaamistoimia koskeva hakemus, ei voida hakea enää muutosta ja sitä on siis pidettävä Puolan oikeuden mukaan lopullisena. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vetoaa tähän määräykseen liittyvään oikeudelliseen epävarmuuteen, joka johtuu sen antaneen ratkaisukokoonpanon sääntöjenmukaisuuteen kohdistuvista epäilyistä, kyseinen tuomioistuin ei kuitenkaan tuo esiin mitään Puolan prosessioikeuden säännöstä, jonka mukaan sillä olisi toimivalta tutkia – vieläpä yhden tuomarin kokoonpanossa –, onko kolmen tuomarin ratkaisukokoonpanon tällaisesta hakemuksesta antama lainvoimainen määräys yhteensopiva etenkin unionin oikeuden kanssa. Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee lisäksi, että kolmen tuomarin kokoonpanon antama määräys sitoo ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomaria ja että viimeksi mainittu tuomari ei ole toimivaltainen ”jäävämmään” kyseisen määräyksen antaneeseen ratkaisukokoonpanoon kuulunutta tuomaria eikä kyseenalaistamaan tätä määräystä.

Unionin tuomioistuin toteaa siis, että ennakkoratkaisua asiassa C-269/21 pyytänyt tuomioistuin ei ole kansallisen oikeuden sääntöjen nojalla toimivaltainen arvioimaan muun muassa unionin oikeuden kannalta sen kolmen tuomarin ratkaisukokoonpanon, joka on antanut määräyksen, jolla ratkaistaan lopullisesti turvaamistoimia koskevan hakemus, ja erityisesti tuomari A.T:n nimittämiseen liittyvien olosuhteiden laillisuutta eikä kyseenalaistamaan mahdollisesti tätä määräystä.

Koska pääasian kantajien tekemä turvaamistoimia koskeva hakemus on hylätty kokonaisuudessaan, kolmen tuomarin kokoonpano on näet saattanut kyseisen hakemuksen käsittelyn lopullisesti päätökseen. Asiassa C-269/21 esitetyt kysymykset liittyvät siis erottamattomasti sellaiseen pääasian menettelyvaiheeseen, joka on lopullisesti saatettu päätökseen ja joka eroaa asiakysymystä koskevasta oikeusriidasta, joka ainoastaan on edelleen vireillä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Nämä kysymykset eivät siis ole objektiivisesti tarpeen kyseisen oikeusriidan ratkaisemiseksi vaan niillä pyritään siihen, että unionin tuomioistuin arvioi yleisesti mainitun oikeusriidan tarpeista irrallaan menettelyä, jota sovelletaan tuomareiden nimittämiseen yleisiin tuomioistuihin Puolassa.